

# MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.  
četrtletno K 30.—  
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 9.50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, ponedeljek 5. julija 1920.

Št. 146.

## Italija bo revidirala londonski pakt.

Prvoboritelj Mihael Vošnjak umrl. — Kritičen položaj na Reki. — Zemeljski ostanki vidovdanskih junakov.

### Kakšne duhovnike vzdržuje naša vlada v Prekmurju.

Izvirno poročilo.

V komaj osvobojenem Prekmurju, kjer bi bila nujna dolžnost tako ljubljanske kakor beogradske vlade napraviti red, se godijo stvari, katerim niti mi tu v Mariboru, vajeni vladnih čudežev, ne bi mogli verjeti, da nam poročila o njih ne prihajajo od popolnoma zanesljivih virov. Hočem te dogodke stvarno presojati. Gotovo je, da je ta zasluženi narod do osvobodjenja živel pod vplivom narodno čutečega duhovništva. In gotovo je, da je bilo madžarsko nasilje nad tem narodom tako, da niti ti duhovniki niso mogli in smeli na duševni razvoj naroda globlje vplivati, kakor da so narodu nudili vso duševno hrano le v slovenskih molitvenikih in spisih nabožne vsebine.

S temi dejstvi mora računati vsaka druga stranka. Tako ni nič čudnega, če je naša SLS takoj po osvoboditvi z gotovostjo računala, da si vzame na celo Prekmurje izključen političen monopol zase, da se tam odškoduje za svoje zgube v južnem zaslednem ozemlju, pa tudi pri nas. Tako SLS kakor Brejčeva vlada sta pri tem zasledovala

še dalekosežne načrte. Prekmurje je narodno in versko zelo mešana dežela; poleg katoličanov je tam mnogo tudi protestantov, torej dežela kakor nalašč za udeležitev — črne internacionale. Zato je v zadnjem času v Prekmurju zginilo katoličanstvo, namesto njega propagirajo tam krščanstvo. Vsa klerikalna društva, ki stoje pri nas na katoliški podlagi, so tam predstavili na krščansko podlago. Rimo-katoliški duhovniki sami pridigajo, da med njimi in protestanti ni nobene posebne razlike. Tu imamo iskati rešitev uganke zakaj je vlada pustila tudi znane, proslule madžarske duhovnike tako v katoliški, kakor v ostalih cerkvah po večini na svojih mestih, zakaj je popustila, da nekaznovano tudi v cerkvi nadalje agitirajo za vrnitev Prekmurja pod Madžarsko.

• Vsak greh se maščuje tudi nad storilci samimi; tudi ta greh Brejčeve vlade se je v zadnjem času pričel bridko maščevati nad SLS samo. Samo en vzgled: V Murski Soboti so pustili dekana Slepca (vikarja madžarskega škofa) kot mestnega katol. župnika in kaplana Kranjca (istotako strastnega Madžarona). Ta dva delujeta z vso silo javno in zahrbtno na to, da se v Prekmurju prepove vsakršni telovadni naraščaj, bodisi sokolski bodisi orlovski. Dekan Slepce je tudi napram

Orlom tako sovražen, da je zadnjič raztrgal lepak, pozivljajoč k orlovski prireditvi. Za to dejanje pozvan na civilni komisariat, se je zgovarjal, da je mislil, da ima kak boljševiski lepak pred seboj. Kaplan Kranjc pa je poseben sovražnik Sokolov. Oba skupaj sta apelirala na višjo šolsko oblast, naj se prepove sploh vsak telovadni naraščaj, ker se bojita, da postane mladina preveč narodno zavedna. Oba hujskata tudi proti zavednemu učiteljstvu. Posebno intriganstvo kujeta proti obstoju meščanske šole in agitirata za klerikalno gimnazijo po vzorcu redovnikov v Veržetu. Učiteljstvo na meščanski šoli napadajo javno in v ovadbah na vlado, da je brezversko in v svojem zasebnem življenju nemoralno, čeprav je posebno glede mlajših madžarskih duhovnikov značilno, kako stoji z njihovo moralo — z drugim spolom. Ali o tem ob drugi priliki kaj več.

Po teh splošnih pojasnilih je za danes naša naloga, opozoriti zlasti vlado v Beogradu, da ne sme trpeti, da madžarsko misleča duhovnika, kakor sta dekan Slepce in kaplan Kranjc, ostaneta le še en dan odveč na njunih mestih — razen, ako je vlada v Beogradu zadovoljna, da ta dva duhovnika delata še nadalje protidržavno, torej protijugoslovensko propagando v tako važnem

Vekoslav Janko:

### FILIPINKA.

Bliža se mesec maj, mesec mladosti in cvetja — s krasnimi sanjavimi večeri... Nehote se spominjam preteklosti, mladostnih srečnih dni in muke in trpljenja v dneh svetovnega gorja.

Tudi takrat je bil mesec maj, ko so stopale naše čete v zakope. Nemo smo stopali mož ob možu, izmučeni, ubiti, zatopljeni v globoke misli, in povešenih oči. Vsak je videl pred sabo le grozo bodočih dni... in nemih vprašaj: Bom li še kdaj videl rodno grudo, bom li še kdaj v krogu svojih dragih? Tudi mene je mučil ta nemi vprašaj. Že šestič sem šel ta križev pot, a zmiraj sem se vrnil zdrav in čil, le v čelo in lice so se mi začrtale globoke črte prestanega gorja, čeprav sem bil med vsemi najmlajši. Tudi meni so rojile enake misli po glavi in spominjal sem se na otroška leta — na dom tam daleč pod temnimi senčnatimi pohorski gozdovi. Kako krasno mora biti tamkaj!... Vse je v cvetju, bukovje zeleni, po polju se orje in seje. Toda kdo bi se

ukvarjal s takimi mislimi, saj se še vrnejo časi, ko bo pozabljena vsa groza.

Vsak začetek ima svoj konec, in tudi naša pot ga je imela; razvrstili smo se po postojanki vsak na svoje mesto, kakor zmiraj. Naši predniki so bili veseli, da je končno došel čas oddiha in z veselimi obrazi so se vračali drug za drugim v zaledje. Prestali smo tudi mi svoje dneve in noči v vednem strahu, gladni in brez spanja, toda nihče ni tarnal, nosili smo naloženo breme pogumno in potrpežljivo, polni upanja na bodočnost.

In prišel je čas ko smo se vračali, ubiti in izčrpani. Dolga in težavna je bila pot, toda veselili smo se odpočitka. Dospeli smo do prvih hiš. Le še dalje, samo še četrte ure in rešeni bomo. Žaromet nas je obseval, potuhnili smo se, pa zopet vstali ter korakali. Od daleč nekod so se slišali strelji, kroglice so pele nad nami svoj žin-žin za njimi pa se je zlegala grobna tišina. Dospeli smo do druge hiše. Na cilju smo bili. Odzadaj je zadonelo povelje: Stojte, in obstali smo.

Prišel je narednik ter nas razdelil, po pet, deset, kolikor je pač bilo prostora po

hišah. Imel sem srečo, z mojimi petero možmi sem prišel v neko boljšo hišo. Gospodar si nas je ogledal in vprašal od kod smo. »Štajerci, Slovenci!« Bil je naš odgovor in bil je zadovoljen, da dobi rojake pod streho. Peljal nas je — v podtrešje, kjer smo si pripravili skromna ležišča. Ogledala si nas je tudi njegova hčerka, toda samo od daleč, pravila je, da so vojaki baje zelo razposajeni in predrzni. Že res, toda tudi dobri so bili vmes, žal — le bolj pičlo število. Ogibala se nas je deklica, in le redkokdaj si dobil kak kratek odgovor in če si jo vprašal še tako prijazno. Nisem se dosti zanimal zanj, tudi je z vprašanji nisem nikdar nadlegoval, marveč sem se je po možnosti izogibal. Toda privadili smo se hitro z gospodarjem. Napravili smo si kar drugi dan klop pod cvetočim kostanjem, in tam je bilo odslej zbirališče naših pevcev. Popevali smo tam cele večere in se zabavali. Naše pesmi so si prisvojile srca vseh tamšnjih domačinov in poslušali so nas pozno v noč. — Moj prijatelj Pepe, ki mi je bil kot rodni brat je pel »naprej«, jaz sem moral dati »čez« drugi so »basirali«. Ne vem, če



središču osvobodjene dežele, kakor je Murska Sobota. V to svrhu opozarjamo beograjsko vlado na najnovejši škandal protidržavnega značaja.

Dne 28. junija bi se moral v Murski Soboti vršiti posebno slovesno narodno-državni praznik, Vidov dan. Sam ravnatelj meščanske šole (g. Korže) je prevzel nalogo, da izvežba šolsko mladino v cerkvenem petju med slovesno božjo službo. Dogovorno z organistom je peljal otroke na kor k tozadevni vaji. Pa kaj se je zgodilo? Dekan prileti v cerkev in prične sredi cerkve kričati na ravnatelja in ga je vpričo otrok na tak nesramen način izgnal iz kora in cerkve, da se je vse zgražalo. Stariši otrok so zagrozili, da svojih otrok niti ne puste v cerkev, kjer gospoduje tak božji namestnik kakor je dekan Slepec. Po tem dogodku je prišel praznik, Vidov dan. Namesto od vseh zavednih Slovencev pričakovane službe božje, ki bi jo moral voditi dekan, kot najvišja cerkvena oseba, je pristopil k oltarju, razvetljenem samo po 1 sveči vsako stran, sam kaplan, petje pa je moral opraviti organist sam v nerazumljivem italijanskem napevu. Ko so po končani maši otroci zapeli himno »Bože pravde« se je kaplan ostentativno obrnil od oltarja in — zginil. To javno preziranje himne kralja, pod katerim ta duhovnik služi, je vzbudilo splošno ogorčenje.

A preziranje srbske dinastije je šlo še dalje. Po službi božji je bilo določeno šolsko slavlje, h kateremu sta bila vabljeni tudi dekan in kaplan. Toda oba sta — izostala. Dekan se je izgovarjal da nima časa, toda sprehajal se je ostentativno z madžaronskimi židi. H koncu za danes še to: Dekan otroke porogljivo izprašuje: »Ste se že v šoli naučili srbsko lajati?«

Bo to, kar vedoma trpi Brejčeva vlada, trpela tudi beograjska vlada, v deželi, kakor je pomadžarjeno Prekmurje in kako dolgo še?

## Dnevne vesti.

**Prevoz zemeljskih ostankov Sarajevskih mučenikov.** V soboto po noči ob 11<sup>15</sup> je pripeljal posebni vlak iz Prage oziroma Terezina zemeljske ostanke Sarajevskih mučenikov. Na dotičnem vozu je bil nabit napis

smo peli lepo, toda peli smo iz duše, od srca in s spomini na dom.

Vse se je takrat pozabilo, lakota, pomanjkanje in trpljenje, ki je bilo že za nami in ki smo ga imeli še pred seboj le domotožja ni bilo mogoče pozabiti. Tudi meni je segala globoko v sanjajočo, mlado dušo pesem, ki mi je bila sveta. — Filipinka, ki si ni upala v našo bližino, je slonela pri oknu ter nas poslušala. Mogoče je imela tudi ona lepe spomine, spomine na ljubega, ki je bil bogve kje na bojišču v daljni Galiciji? — Pa saj to ni bilo mogoče, ko je vendar še tako mlada, bojazljiva kot srna in nedolžna ko golobček! »Sanjai, sanjai, dušica!« ... Ukradel sem se iz kroga tovarišev in šel v samotni kotiček, da se tudi moja duša razjoka. Poslušal sem petje in zrl v Filipinko — podajva si roke — sem si mislil! — Toda, nisem jo imel prilike dolgo opazovati; takoj me je izsledila z listimi očmi in se mahnila od okna. Kaj neki le ima? ... Tudi jaz sem zlezal v svoj brlog, in si pripravil posteljo. Nahrbtnik pod glavo, plašč pod hrbet, se zavil v odejo in legel vznak. In kje so zopet rojile moje misli ...

(Konec prih.)

## VIDOVDANSKI HEROJI

28. juna 1914

Gavrilo Princip      Jakob Milović  
Trifko Grabež      Mitar Kerović  
Nedeljko Cabrinović      Nago Kerović

Prevoz je na kolodvoru pričakoval mariborski »Sokol« s starostjo dr. Srncem. Ko je vlak, ki je pripeljal tudi iz Prage se vračajoče Sokole (okoli 600) na glavnem kolodvoru obstal, se je mariborski »Sokol« postavil pred okinčani vcz, pred katerim je stala častna straža hrvatskega »Sokola«. Dr. Sernec je v ganljivem, navdušenem govoru pozdravil spomin zgoraj omenjenih junakov, nakar mu je istotako ganljivo odgovoril starosta Stevo Žakula (Sarajevo). Obema govoroma so sledili navdušeni trikratni »Zdravo!« oziroma »Slava!« klici. Oba starosta sta se v znak bratstva priručno poljubila, nakar je mariborski »Sokol« izročil ličen venec z napisom: »Mariborski »Sokol« prvim jugoslovenskim mučnikom!« Prevoz je pozdravilo tudi mnogo občinstva, večinoma mladine. Pogrešali smo zbor pevcev in marsikoga iz narodnih slojev. Obvestilo o prevozu je došlo sicer pozno popoldne, toda bilo je tako razglašeno, da bi bilo pričakovati večje udeležbe. Sicer pa o prevozu spregovorimo še jutri.

**Gospod okrajni glavar nam sporoča:** »K notici: 300 jezdecov iz Prekmurja Vašega cenjenega lista z dne 1. julija 1920, števil. 143 naznanjam: O teh jezdecih ni tukaj in tudi ne na orožniških postajah Lajtersberg in Sv. Marieta ob Pesnici kaj znanega. Prosim, da se tamošnja notica prekliče.« (Prosimo dotične gospode, ki so nam o jezdecih z ogerčenjem poročali, da nam sporoče, če jim je mogoče prvo svojo izjavo utemeljiti in njeno resničnost dokazati. — Uredništvo.)

**Novi plazovi Meljskega hriba.** Vsled zadnjih nalovov so se na Meljskem hribu odtrgali štirje večji gramozni plazovi, ki so za nekaj časa zopet popolnoma zaprli cesto Maribor—Sv. Peter. To pot so plazovi prinesli ogromno materijala seboj ter z njim založili cesto. Do danes so dotična zasuta mesta toliko odkopana, da gre lahek voz komaj mimo njih. Ker naš okrajni zastop očitno ni kos svoji odgovorni nalogi, je v interesu javne varnosti in ogroženega prometa nujno priporočljivo, da sicer zelo skrbni načelnik tega zastopa naprosi deželno vlado za odpomoč.

**Orožniško poveljstvo nam poroča,** da je radi naših notic dne 14. in 15. aprila »Zaupni sestanek pri Sv. Marieti« in »Zaupni sestanek v senci bajonetov« uvedena preiskava dognala, da orožnikov ne zadene nobena krivda.

**Zagrizeni nemčurji.** Prejeli smo: Aleksandrova cesta 83. Bil je res krasen dan ob prihodu Njegovo Vis. regenta Aleksandra. Vse slovensko ljudstvo ga je sprejelo polno veselja in radosti. Vsa poslopja in okna so bila krasno okinčana. Tudi pravi Nemci so se povečini izkazali lojalne. Prav hladnokrvni so pa ostali nekateri nemčurji. Med temi tudi v hiši Aleksandrova cesta 83 stanujoči zagrizeni nemčurji, drugače rodom Slovenci, saj niti nemščine pravilno ne znajo, ampak jo lomijo kakor Pohorčan suha drva v gozdu, in sicer Krajnc Franc, železničar, ki je ob času zadnje železničarske stavke prav pridno hodil na shode na Pohorje nemščino lomiti ter se izrazil »Streickbrecher« pa nočem biti, je pa slednjič vseeno, hočeš—nočeš, šel prav rad zopet na delo. V istem času, ko je Jugoslavija nastala, se je nekoč njegova hčerka ostudno izrazila, da niti štirinajst dni nebi hotela biti več med Slovenci in vendar jo sedaj zastradani želodec vleče zopet nazaj. To hčerko je tudi raje dal v Gradec v šolo, češ nemški jezik je lepši ter se več z njim doseže, kakor s slovenskim. Ta hčerka pa ni sedaj prav nič zadovoljna in hvaležna svojim starišem, ker mora tam študirati s praznim želodcem ter pravi, da bi raje bila v Jugoslaviji, ker je tukaj dosti boljše in bi se rada sedaj slovensko učila. Edino pravilno bi pa bilo, da se tudi oče sam napoti tja v blaženi nemški raj, saj je itak takoj po po-

lomu stare Avstrije prosil za preselitev v Avstrijo ter je šele potem nekoč začel obžalovati ter je prošnjo preklical. Tamkaj v njegovem blaženem raju bi on potem gotovo ob prihodu Karla in Jožefa katerega še zmiraj toliko hvali, svoja okna okrasil, ter izobesil frankfurtaice v znak udanosti, sedaj pa ob priliki obiska Njegovo Vis. regenta Aleksandra je ostal čisto hladnokrvn, kakor polž ki se potegne v hišico ob približanju kakega sovražnika, tako se je skrtil tudi ta »bolševik« v svoj brlog, kakor da bi se bal dobrega slovenskega ljudstva. Ravno iste vrste je tudi železničar Matija Terbuc. Krajnc in Terbuc sta popolnoma ene in isti misli. Svoje glave držita zmiraj skupaj, kakor dva rogata hrošča. Omeniti moram tudi, da ob času, ko so Nemci bili potisnili našo vojaško postojanko na Koroškem za nekaj nazaj, ter so se že Vsenemci veselili, da pridejo tudi v Maribor, se je gospa Terbuc nekako zasmehljivo izrazila: »Jetzt wärd's ihr Windischen fliegen!« Nič manje zagrizen pa ni tudi Simon Baumkirchner istotam stanujoč. Ta sovraži tudi vse drugo le »deutsch« mu je najljubše. Ostai je tudi polzeve krvi na dan 29. junija 1920. Ali bi se pa ne našlo res oblasti katera bi takim ljudem pomagala preko Špilja?

**Obrtniki na Koroško!** Dne 18. julija 1920 vrši se zaželjeni zlet v Borovlje. Obrtnik na plan, pokaži državi, da si važen činitelj in da se zavedaš trenutka plebiscita. S trudnimi, žuljavimi rokami, a z vedno velevažnega pomena se zavedajočo slovensko dušo hiti pomagat ter navduševat koroške obrtnike. Vsa pojasnila glede izleta daje načelnik obrtne zveze za Slovenijo Dagobert Franchetti, Ljubljana, Dunajska cesta 20.

**Izletniški vlak na koroški progi.** Počenši od nedelje 11. julija vozi na progi Maribor—Guštajn vsako nedeljo in praznik poseben izletniški vlak za polovično ceno. Vlak odhaja ob 9<sup>20</sup> iz Maribora in se vrača ob 21. uri iz Guštajna. S tem vlakom nudi železniška uprava zelo ugodne prilike izletnikom ne samo za izlete na Pohorje, ampak tudi za doslej vse premalo znane krasne ture koroškega planinskega sveta.

**Obrtniški izlet na Koroško** je definitivno določen na 17. in 18. julija 1920. Odhod iz Maribora 17. julija (v soboto) zjutraj, sestanek v Ljubljani s kranjskimi tovariši, skupni obéd, nato odhod čez Gorenjsko na Borovlje, kjer se vrši še isti večer seja združnih načelnikov. V nedeljo 18. julija ob 8. uri velik obrtniški shod v Borovljah popoldne ljudska veselica in zvečer odhod z vlakom čez Ljubljano nazaj, tako da bo vsak udeleženec mogel biti v ponedeljek zjutraj že doma. Vožnja sem in tja bo znašala za osebo povprečno 40 do 45 K, ako ne manj; seveda pa za daljne udeležence razmeroma več kakor za bližnje. Tozadevna pogajanja z železniško upravo še niso dovršena. Več havatskih obrtniških organizacij je že priglasilo svojo udeležbo. V Borovljah je ustanovljen poseben pripravljalni odbor za prireditev obrtniškega shoda na iniciativo okrajnega glavarja g. dr. Ferjančiča. Želimo kar največjo udeležbo s strani štajerskega obrtništva in prosimo vse obrtniške organizacije, da takoj uvedejo živahno agitacijo in nam kar najprej naznanijo število udeležencev iz posameznih krajev, ker je nujno treba znati, koliko udeležencev prično vstopi na posameznih postajah južne železnice. Ker je prehod iz Grabtjna na Borovlje silno težaven, priporočamo obrtništvo iz Slovenjgradca ter Šaleške in Savinjske doline pridružiti se ostalim izletnikom v Celju, iz drugih krajev pa na najbližnji postaji južne železnice. Občeslovensko obrtno društvo v Celju.

**Zdravniške stipendije.** Ministrstvo za narodno zdravje je razpisalo osem zdravniških stipendij in sicer po eno stipendijo za proučevanje socijalne higijene, epidemiologije, bakterijologije, rasne higijene, tuberkuloze, obrtne in industrijske higijene, občne higijene in stavbene higijene. Stipendije znašajo 10.000 dinarjev za eno šolsko leto razven povračila stroškov za šolnino, kurze, laboratorije in poine stroške. Natečaj traja do



1. septembra t. l. in je prošnje vlagati potom Zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro v Ljubljani. Kraj, v katerem se ima proučavati poedina stroka, predpiše ministrstvo za narodno zdravje. V prošnji mora prosilec izjaviti, da bo, ako dobi štipendijo, podoisal reverz, s katerim se zaveže, da bo trikrat tako dolgo, kakor bo užival štipendijo, služil v državni službi in da ne bo izvrševal privatne zdravniške prakse. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Odborniki društva „Jadran“ se pozivljajo, da se točno udeležijo jutrajšne seje, ki se vrši ob 20. uri zvečer v prostorih „Jugoslovenske Matice“, Sodna ulica št. 32.

Občni zbor Ciril in Metodovih podružnic se vrši danes ob 20. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma. Opozorjamo zlasti učiteljsko osebje mariborskih ljudskih, meščanskih in srednjih šol, da se tega zborovanja zanesljivo in polnoštevilno udeleži.

Sezona na Klopinskem jezeru na Koroskem je zopet odprta. Izvrstna oskrba. Pension. Pojasnila daje ravnateljstvo hotela „Klopinsko jezero“.

Vozni red za vse proge Jugoslavije se dobi v knjigarni V. Weixl, Glavni trg št. 22. Cena izvodu 12 K.

**Vpisovanje v pripravljalni razred in I. letnik dvorazredne trgovske šole s pravico javnosti v Mariboru** bo 6., 7. in 8. julija t. l. ob 9. do 12. ure. V pripravljalni razred se sprejemajo le učenci, ki so dovršili šesti razred ali oddelek ljudske šole ali II. razred srednje šole ali I. razred triletno ozir. II. razred štiriletno meščanske šole in so stari vsaj 13 let. Za pripravljalni razred ni sprejemnih izpitov. V prvi letnik se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili IV. razred srednje šole ali popolno meščansko šolo ali pripravljalni razred dvorazredne trgovske šole in so stari vsaj 14 let. Za te ni sprejemnega izpita. Poleg teh se sprejemajo v I. letnik tudi tisti učenci in učenke, ki so dobili v IV. razredu srednje šole v napredku drugi red, ali tisti, ki so dovršili III. razred srednje šole ali VIII. razred ljudske šole ali predzadnji razred meščanske šole, ako so stari vsaj 14 let in napravijo sprejemni izpit iz slovenščine, nemščine, računstva, geometrije, prirodoznanja, zemljepisja in prirodoslovja. Pri izkušnji se zahteva toliko znanja, kolikor si ga pridobijo učenci v pripravljalnem razredu. Vpisovanje v II. letnik se vrši 5. julija od 9. do 12. ure in začetkom šolskega leta. Vstopnina je 10 kron, prispevek za učila pa 20 kron. K vpisovanju je prinesiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Vpisuje se lahko tudi pismenim potom. Vsa nadaljna pojasnila daje ravnateljstvo zavoda. Ravnateljstvo.

**Dravograd.** Invalidna podružnica se iskreno zahvaljuje za milostne prispevke vsem odličnim mariborskim rodoljubom, katere je za dobro uspelo prireditelj nabral g. učitelj Zmagoslav Kristan iz Dravograda v lepem znesku 1020—kron in 126 dobitkov za srečolov.

## Porotno sodišče.

### SLS krščanstvo v praksi.

Ne na zatožni klopi, na finem stolu sedi s krasno vrtnico odičen rimo-katoliški duhovnik bivši vojni kurat, sedaj urednik „Slovenskega Gospodarja“ Januš Golec, sin znanega gostilničarja „Pri Wilsonu“ v Mariboru.

Obtožen je, da je napisal in objavil v „Slov. Gospodarju“ v zadnjih štev. 1. 1919 in v prvih štev. 1. 1920. po piscu podpisane podlistke

### „Sedlarci“.

V teh podlistkih je na časti žalil vse Sedlarce torej tudi sledeče, ki nastopajo kot obtožitelji:

Janez Valenčak, posestnik in župan, Janez Debeljak posestnik in obč. svetovalec, Ferdinand Glojnarč posestnik in obč. svetovalec, Janez Palej, Jozef Valenčak, Franc in Anton Kliček, Martin Žlender, Franc Filipančič, Anton Va-

lenčak, Franc Geršak, Anton Planinc, Janez Poljak, Franc Žlender, Jozef Vajdič (trgovca), Anton Wascha, Jurij Hiderih (gostilničar), Franc Rajniš, Janez Filipančič; vsi posestniki — in Franc Vajdič, zasebnik.

In sicer jih je žalil v sledečih odstavkih:

I. „Je pa nekaj čudnega in sedlarsko pristnega, da posegajo Sedlarci koj po prvem zakramentu sv. Krsta v duhovniški delokrog in vsilijo novorojenčku že v zibelki poleg krščanskega še bolj pogansko zvaneče ime, katerega se ne otresejo ne Sedlarci, ne Sedlarka do hladnega groba. Sedlarci se ne sklicujejo med seboj s krstnimi imeni vseh svetnikov, ampak: štor, kikla, rov, špeh, soldat itd. To pa niso podedovana hišna imena, ampak vsilijo jih sosedje vsakemu Sedlarčku koj po krstu in to ime umre in se pozabi samo s smrtjo. Le pri ženitvi se prenese tudi na zakonsko polovico s to spremembo, da se prismoji moškemu vaškemu imenu še ženska zaušnica na a ali ova. Nikar ne mislite, da se kateri Sedlarček jezi ali hujuje na vsiljeno ime, četudi vsebuje po navadi njegovo življenjsko slabost in hibo, kaj še, saj za pravo krstno in pismeno ime izve šele v šoli prvič, drugič pri ženitvi, večkrat pri sodnji, na drugem svetu pa je menda zopet „luft, štor, rov“ itd.

II. Gotovo odkar je izsul sam peklenšček kurte na zemljo iz svoje vražje bisage, in malhe, še ni živel, še manj pa umrl Sedlarci, ki bi ne bil strokovno izobražen večak v vseh ovinskih poštenostih in nepoštenostih kvartopirske umetnosti. Kvartanje je že nekak podedovan in prirojen greh vseh Sedlarcev, odkar jih pozna ustno izročilo, le nobena, slovenski javnosti dostopna vest se še ni obregnila do teh vrst ob nje.

III. Vsak Sedlarci je rojen tihotapec, pri nas ob Sotli pravimo bolj razumljivo — švercar. Vsak Sedlarci je rojen, vzgojen, šolan, izmuštran od štajerskih orožnikov in hrvatskih pandurjev, stokrat prebičan švercar od pameti zavedne mladosti do prestopa neskončne večnosti, kjer se neha tihotapstvo zgoraj, nadaljuje pa spodej v družbi samega rogata in živinskorepega bogasvarja.

Vsak Sedlarci je izvežan do doktorata v svinjskem, govejskem, konjskem in blagovnem tihotapstvu.

IV. Sedlarci je tudi dlakocepen prav ka. In vsakdo, ki je imel s Sedlarci opravdana sodniji, mi bo pritrdil: Boj se ženske od spredaj, konja od zadaj, Sedlarci pa okrog in okrog.

V. Pri občinskih volitvah so dosegli Sedlarci še vedno toliko, da je bil skoro zmiraj župan občine Sedlarjevo iz njihove sredine po sicer ozkotirni pameti, širokovestnem srcu in protipostavnem delovanju.

VI. Beseda in nauk domačega dušnega pastirja je bolj deseta briga, večkrat in pri mnogih celo španska vas. Nekaj jih je podpiralo ob Gospodovih dveh voglih in zidovje Sv. Miklavža od zunaj, ker nima precej visoka cerkev zidanih, mora imeti žive podpornike.“

S priobčenjem tu navedene „kritike“ v zelo razširjenem katoliškem listu je obtoženi Golec kot katoliški duhovnik in urednik brez navedbe dejanj vse Sedlarce sumnil zaničljivih lastnosti in mišljenja ter jih izročil (v izrecnem nasprotju z Jezusovim naukom) javnemu zasmehovanju.

Po naših postavah je s tem zakrivil pregrešek žaljenja časti v smislu § 491, (po Jezusovi postavi (evangelij sv. Matevž 5, 22—24) pa „zapade peklenškemu ognju.“

## Zadnje vesti.

### Jadransko vprašanje.

LDU Trst, 4. julija. V petkovi seji italijanske zbornice je, kakor poročajo listi, povzel besedo tudi poslanec Salvemini, ki se je bavil zlasti z jadranskim in albanskim vprašanjem. Dejal je, da vlada v jadranske m-

vprišanju ni še razvila konkretnega in jasnega programa. Dne 25. aprila t. l. je jugoslovenska delegacija povabila našo vlado na razprave v Pallanzo, ki pa se niso prekinile po volji Slovanov, ampak vsled ministrske krize v Italiji. Zaradi tega je govornik zahteval pojasnila, ali namerava vlada nadaljevati prekinjena pogajanja ali jih pa odložiti za nedoločen čas. Nato je Salvemini govoril o jadranskem vprašanju in dejal, da mora vsaka stranka zavzeti jasno stališče. Ljudska stranka, čije zunanja politika, zlasti v jadranskem vprašanju, ni dovolj jasna, še ni pokazala svoje smernice in nacionalisti naj zahtevajo od vlade, naj pove svoje mišljenje, namesto da bi se čakalo, da se zatvori zbornica, kar bi povzročilo ljute časopisne polemike in incidente. Od jadranskega vprašanja je odvisna vsa bodočnost italijanske zunanje politike. Govornik naglašal potrebo jugoslovensko-italijanskega kompromisa, ne zato, da prepustimo Jugoslovenom Dalmacijo, ampak zato, ker bi pometen kompromis moralno vezal oba stranki, da ne bodrita obojestranskega iredentizma. Preprečiti je treba, da se Italija in Jugoslavija ne ošibita vsled izdatkov za brodovje. Jadran mora biti neutralizirano italijansko-jugoslovensko morje. Italija mora biti prijateljica in desinteresirana posredovalka med vsemi balkanskimi in podonavskimi narodi in more se preko teh pomirjenih držav prožiti Rusiji svojo roko. Kdor hoče Dalmacijo, spravlja Italijo v večni boj s Slovani. Italija bi potem podedovala zloglasno avstrijsko politiko, ki bi imela za posledico, da se na ramenih Julijske Benečije stvori nova Avstrija, nam sovražna, ki bi imela 25 milijonov prebivalcev, večinoma Nemcev in Madžarov. In ti bi z vsemi silami delovali na to, da bi nas iz Trsta in Pulja vrgli v morje. Zvezali bi se s Srbijo, da nas vržejo tudi iz Dalmacije. Sicer pa je velika pogreška, ako pripisujemo Dalmaciji izreden strateški pomen. Glede Albanije je dejal Salvemini, da je albansko vprašanje v zvezi s členom 5 londonske pogodbe, ki določa, da mora Italija privoliti v razdelitev Albanije med Grke in Jugoslovijo, da si pa pridržuje protektorat nad ostalim delom. Vlada je izjavila, da se odreče protektoratu in da hoče imeti nerazdeljeno in neodvisno Albanijo, kar pa znači, da se odrekamo členu 7 londonske pogodbe. Italijanska vlada namerava sedaj revidirati ves londonski pakt in priti do pravičnega kompromisa. (Odobranje. Nemir na desnici.)

### Smrt Mihaela Vošnjaka.

LDU Ljubljana, 4. julija. Slovenski narodni prvoboritelj, Mihael Vošnjak je 2. t. m. umrl v Švici, kjer je bival do zadnjega časa.

### Položaj na Reki.

LDU Trst, 3. julija. „Lavoratore“ poroča iz Rima: Položaj na Reki je vsak dan slabši in vzbuja vedno večje vznemirjenje. Prebivalstvo bi se bilo že pobunilo, ako ga ne bi zadrževal najhujši terorizem. Aretirajo vsakega in ga obsodijo v zapor do 4 let, kdor se drzne kritizirati častnike poveljništva, ali pa kdor začne kako akcijo, ki jo smatrajo za politično škodljivo. Občinska blagajna je prazna, ker je občinski svet izročil poveljništvu nad 20 milijonov. Ne vedo več, kako bi plačevali uradnike. Skrajni radikali poveljništva zahtevajo, naj se razpusti narodni svet, toda d' Annunzio tega ne dovoli, ker se boji, da bi ta korak imel težke posledice



in napravil mučen vtis. Med poveljništvom in narodnim svetom se bje tih, toda ljut boj. Lepi časi soglasja in navdušenja so izginili za vedno. Na poveljništvu kraljuje neka gospa, d' Annunziera prijateljica, mojsterka v spletkah, ki dajejo Reki obiležje, francoskega dvora, seveda v majem.

### Zemeljski ostanki vidovdanskih junakov.

LDU. Sarajevo, 4. julija. V sredo, 7. julija pripeljejo v Sarajevo zemeljske ostanke vidovdanskih junakov. Pred poštnim poslopjem se bo vršil sprejem ter bodo položili zemske ostanke v voz. Ob tej priliki bo imel slavnostni govor Vasilij Grgić, nakar bo pevski zbor odpel pesem »Hej trubasi«. Sprevod se bo potem pričel pomikati proti pokopališču, kjer je pripravljena za vidovdanske junake posebna grobnica.

### Vprašanje pokrajinskih vlad še ni rešeno.

LDU Beograd, 4. julija. V včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo vprašanje preosnove pokrajinskih vlad, vendar pa se v tej seji vprašanje ni rešilo.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

**Zlet Sokolskega Saveza SHS v Mariboru dne 29. avgusta 1920!**

## Mala oznanila.

**Spreten mlinar** prevzame mlin na tretjino ali pa popolnoma v najem. Naslov: Grassel, Reiserjev mlin v Pekrah, pošta Limbuš pri Mariboru. 3-2

**Išče se stanovanje** pri fini rodbini za gospodično učiteljskega. Pogoji: Strogo nadzorstvo in dobra hrana. Ponudbe pod »Poštenost« pošto ležeče Polzela v Savinjski dolini. 146

**Prva slovenska brivnica** se slavnemu občinstvu priporoča. Za točno in čisto postrežbo se jamči. Fran Novak, brivski mojster, Aleksandrova cesta št. 22 (prej G. Gredlič). 243

**Za prodati:** Nov pisalni stroj. Vprašati Tvor- niška cesta 15-1. 3-1

**Dve telici,** rdečo-šekasti, za plemeniti, vsaka 16 mesecev stara, en bik, marija-hofske pasme, 2 leti star, je dobil prvo odliko pri premiranju, proda Zamoilo, mesar in gostilničar v Sv. Lenartu v Slov. gor.

**Vila ali pa posestvo** v Mariboru ali v okolici se kupi. Ponudbe z navedbo cene na uradništvu »Maribor. delavca« pod »Vila« ali »Posestvo«.

## Proda se:

Gostilniška oprema obstoječa iz miz, stolov in tapetiranih klopj (trdi in mehki les). **Enovprežni voz, slamoreznica** in dobro ohranjeno **konjsko sedlo**.

Podatki pri:

Trgovskem podjetju Zgornja Polskava pri Pragerskem hiš. št. 32. 2-2

## Najvarnejša naložba denarja po 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%.

**Hipotečni zavod mestne hranilnice v Mariboru, Orožnova ulica 2,** izdaja 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>% zastavnice s kuponi od 1. januarja in 1. julija vsakega leta, katere so po zakonu pupilarno-varne in se uporabljajo za plodnosno naložbo kapitalov občin, cerkva, ustanov, sirotinskega denarja itd. Pravilom odgovarjajoče kritje zastavnic nadzoruje vladni komisar. Za zastavnice jamči razun pupilarnovarno vključenih hipotekarnih terjatev še rezervni zaklad po 1.500.000 kron in vso osjalo premoženje zavoda. Zastavnice se dobijo po dnevnem kurzu pri hipotečnem zavodu mestne hranilnice v Mariboru. Zavod dovoljuje hipotekarna posojila po 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub>%.

## Sir po znižanih cenah:

Primissima pikantni  
**Polemendolski**  
hlebci od 15—30 kg  
**Triglav Groyer**  
hlebci od 5—15 kg  
**Trapistovski sir**  
hlebci od 1—2 kg.  
Istotako:

**Mortadella**  
**Ossocolli**  
**Cottecchini**  
**Sardele soljene „Vis“**  
**Sardele soljene v škatljah**  
**Sardelenpasta v tubah**

kakor tudi veliko zalogo

**Sardin vseh vrst**

pošilja vsako množino, tudi v malih poštnih zavitkih in po železnici trdka

**VINKO HMELAK, MARIBOR.**

Zahtevajte cenike brezplačno!

# Občinska hranilnica v Mariboru

(prej Gemeinde-Sparkasse)

**Orožnova ulica št. 2 (Pfarrhofgasse Nr. 2)**

v lastni hiši.

Stanje hranilnih vlog . . . . . K 42.442.640·26

Rezervni fondi . . . . . K 2.749.997·67

===== Shramba za pupilske hranilne knjižice itd. =====

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po najvišji točasno običajni obrestni meri.

**Uradije vsak dan od 8.—12. ure razun nedelje in praznikov.**